

Tulp wordt behoorlijk vernieuwend geteeld

Vijftig procent of meer energiebesparing zonder in te boeten op productie of kwaliteit. Dat is kort gezegd de doelstelling van Het Nieuwe telen. Met nieuwe technieken realiseren steeds meer tulpbroeiers die beoogde energiebesparing.

Hans Neefjes

hneefjes@hortipoint.nl

Onder de noemer 'Het Nieuwe Telen' is vanuit het overkoepelende project Kas als Energiebron geformuleerd hoe je als teler stapsgewijs zuiniger met energie kan omgaan. Vocht afvoeren met droge buitenlucht, intensiever schermen en gebruik maken van temperatuurintegratie zijn enkele middelen om energiezuiniger te telen. Donderdag 24 februari organiseerde LTO Groeiservice samen met de Rabobank en Proeftuin Zwaagdijk een bijeenkomst over Het Nieuwe Telen voor broeiers. In Zwaagdijk verwoordde broeier Marcel Burger nuchter hoe steeds meer broeiers de energiekosten drukken. Simpelweg door meer tulpen te telen op dezelfde oppervlakte.

Hoge energierekening

Immer stijgende energierekeningen waren voor Burger de belangrijkste motivatie om enkele jaren geleden een tweede teeltlaag in zijn kas te bouwen. „Ik wist dat het kon. Enkele broeiers hadden al een meerlagenteelt. Ik wilde het meteen goed doen. Liever iets te veel capaciteit aan licht, beluchting en verwarming dan te weinig. Je kan beter iets uit zetten dan later toevoegen. Omdat vocht afvoeren lastig is, staan de tulpen eerst onderin. Kleine spruiten verdampen het minst. Tot nu toe valt het klimaat in de kas me mee. We hebben niet meer of minder problemen in de teelt dan voorheen.”

Burger heeft dit seizoen zelfs drie teeltlagen. Hij zet de tulpen de eerste dagen op de grond onder de eerste teeltlaag. De tulpen gaan gedurende de trekperiode steeds een etage omhoog. „Een tulp kan

maximaal eenderde van de broeitijd in het donker staan”, vertelde Burger. Daarna krijgen ze licht via zogenoemde kwiklampen en er komt daglicht langs de bovenste teeltlaag. In de laatste teeltfase staan de tulpen in het volle daglicht.

Vragen

Over de manier van belichten of het realiseren van het juiste klimaat zijn nog enkele vragen. Telers met een meerlagensysteem hebben nu veelal zowel witte als blauwe tl-lampen om de onderste teeltlaag te belichten. Maar er zijn ook kwiklampen, assimilatielampen en leds in gebruik. Enkele broeiers testen samen met Proeftuin Zwaagdijk wat ideaal is. Er zijn wel proefresultaten uit het verleden, maar onder andere door proeven bij PPO in Lisse zijn de inzichten omtrent belichting van tulp veranderd. „Onder blauw tl-licht spreidt een tulp. Onder blauw led-licht rekt het gewas juist behoorlijk en blijft gekokerd. Je hebt rode leds nodig voor spreiding. En het blijkt dat rode leds meer spreiding genereren dan blauw tl-licht”, legde onderzoeker Martin van Dam uit. Binnenkort vervolgt hij zijn belichtingsproeven. Het doel is het opstellen van een belichtingsadvies voor tulpenbroei in een meerlagensysteem. „Ik ga dat doen met de lichtbronnen van de toekomst, leds, waarbij nauwkeurig zal worden bepaald welk spectrum zij hebben. Alleen over de kleur van licht praten is niet voldoende.” De tulpen staan tijdens de proef deels in het donker, deels onder led en deels onder daglicht.

Led-licht is energiezuinig. Een belangrijk aspect want de stroomrekening kan fors oplopen in een meerlagensysteem, weet Van Dam. Maar met de huidige lichtbronnen kunnen telers volgens hem ook energie besparen. Als je tulpen een paar dagen maar een minuut per half uur belicht, kan de tulp de eerste teeltfase niet vijf tot acht maar wel tien dagen in een vrij donkere omgeving opgroeien.

Nieuw project

PPO Lisse volgt en begeleidt bij enkele telers de meerlagenteelt. Ze zijn ook betrokken bij een nieuw project onder de noemer 'Het Nieuwe Telen' tulp. Samen met DLV Plant, LTO Groeiservice, telers en TNO zal worden gezocht naar een teeltconcept waarin 50% energiebesparing mogelijk is met behoud van productie en kwaliteit. Nadruk ligt op de aanpak van fysiologische problemen als 'kiepers' en 'zweters'. Onderzoeker Frank Kreuk van Proeftuin Zwaagdijk gaf op de bijeenkomst aan dat de genoemde problemen ook goed te tackelen zijn door klimaatsturing op basis van dampdrukdeficit. Recente proeven leerde hem dat er ook klimaatverbetering mogelijk is door bijsturing met IR-verwarming en langer schermen. Beter klimaatbeheersing kan volgens adviseur Marcel Kers van Plantlab zelfs leiden tot veel hogere producties dan tot nu toe gehaald zijn. Met groente en potplanten heeft hij dit in meerlaagse proefopstellingen al aangetoond. <

Een manier om de energiekosten te drukken is simpelweg meer tulpen telen op dezelfde oppervlakte. Een tweede teeltlaag is daartoe een optie.

FOTO: HANS NEEFJES